

Brane Lamut*

OB RAZSTAVI: SHRAMBNE POSODE PRAZGODOVINSKEGA ORMOŽA

V članku je opisan nastanek razstave, povzet je kratek tekst po razstavnih zloženki o njeni vsebini in opisano samo odprtje v razstavišču ormoškega gradu.

Uvod

Priložnostna razstava s tem naslovom je bila odprta meseca decembra 2008 v pritličju gradu Ormož, predstavlja pa dopolnilo večletni razstavi »Med Dravo in Muro«. Izbor gradiva za tri večje vitrine in tekste na dveh panojih sem pripravil podpisani, postavitev razstave pa je oblikovala konservatorka-restavratorka Nina Mertik. Velike keramične posode je že v drugi polovici petdesetih let restavriral takratni konservator-restavrator ptujskega muzeja pokojni Janez Gojkovič. Risbe na razstavnih panojih in v zloženki so delo Janka Mariniča, fotografije pa iz fototeke arheološkega oddelka Pokrajinskega muzeja Ptuj-Ormož.

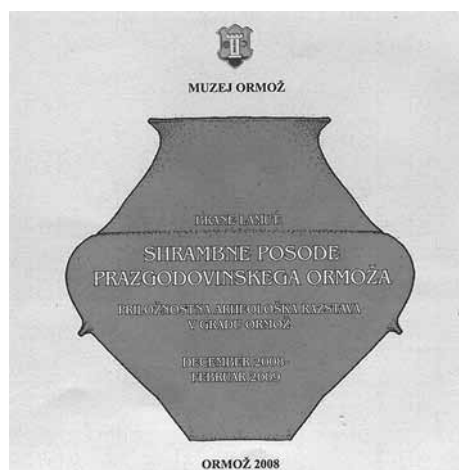

Pogled v arheološko razstavišče z različnimi tipi shrambnih posod. Foto: Štefan Hozyan ml., razstavišče v gradu Ormož, december 2008.

Ob razstavi je bila publicirana tudi zloženka v založbi takratnega Muzeja Ormož, zanj v. d. direktorice Nevenka Korpič. Zloženka na šestih straneh formata 15 x 15 cm je v sliki (fototeka muzeja), risbi (Janko Marinič) in v tekstu¹ predstavila gradivo. Tekst zloženke in tekst na razstavi je lektorirala gospa Nadica Granduč, zloženko pa je oblikovala in natisnila Alinea, Davorin Zorli, s. p., iz Moškanjcev.

Poglejmo povzetek tam predstavljenega teksta.

Prazgodovinski lončarji Ormoža v pozni bronasti in starejši železni dobi (cca 1000 - 600 pred našim štetjem) so keramiko izdelovali še povsem ročno, tako da so dno izdelali iz enega kosa gline in obliko nato nadgradili s sestavljanjem iz glinenih svaljkov. Na koncu so dodali še držaje ali ročaje, posodo okrasili ter po večdnevem sušenju še žgali. Kljub tako enostavni tehniki izdelave pa jim je uspelo izdelati dokaj simetrične in v nekaterih primerih tudi zelo visoke in prostorne posode.

Naslovnica zloženke, ki jo je ob odprtju razstave izdal Muzej Ormož, zanj: v. d. direktorica Nevenka Korpič, risba: Janko Marinič, oblikovanje: Alinea, Davorin Šorli, s. p.

* Brane Lamut, kustos arheolog – muzejski svetovalec, Pokrajinski muzej Ptuj – Ormož, OE Ormož, Kolodvorska cesta 9, 2270 Ormož.

¹ Lamut Brane, 2008, Zloženka Shrambne posode prazgodovinskega Ormoža, Ormož, 2008.

Na letošnji razstavi predstavljamo vrsto teh velikih posod. Čemu so služile, nam razkriva njihov položaj ob odkritju glede na preostale najdbe. Zanimivo je, da so enake oblike lahko uporabljali vsaj za dva zelo različna namena.

V ormoški naselbini v drugi polovici petdesetih let najdene velike posode lahko razvrstimo v dve osnovni obliki. Najizrazitejše so velike trebušaste posode s stožčastim vratom in izvihanim ustjem z držaji v spodnjem delu, ki se javljajo v večji in manjši varianti. Eno od teh so odkrili zakopano nekaj globlje v jamo znotraj stanovanjske hiše, v deloma zdrobljeni posodi pa so odkrili tudi keramično zajemalko, kar kaže, da je bila posoda namenjena kakšni tekočini, morda olju ali masti. Zakopavanje posod v ilovnata tla je zagotavljalo stalno nizko temperaturo.

Ob odprtju razstave je zbranim gostom spregovoril avtor razstave Branko Lamut.

*Foto: Štefan Hozyan ml.,
razstavišče gradu Ormož, Ormož 2009.*

Drugi tip so vitkejšje ovalne posode z izvihanim ustjem in z jezičastimi držaji v spodnjem delu, včasih okrašene še z razčlenjenim plastičnim rebrom. Tudi te posode se javljajo v večji in manjši varianti, pri čemer gre pri manjših posodah za večje lonce, ki so bili namenjeni kuhi na odprtem ognjišču. Večje posode so bile prav tako pogosto odkrite ob ognjišču in so bile po vsej verjetnosti namenjene vodi, potrebni pri kuhi.

Ob razstavi je spregovorila tudi takratna v. d. direktorica Nevenka Korpič, razstavo pa je odprl podžupan Občine Ormož gospod Branko Šumenjak.

*Foto: Štefan Hozyan ml.,
razstavišče gradu Ormož, Ormož 2009.*

Poleg naštetega pa sta obe varianti posod služili tudi za žare pri planem pokopu, takšen običaj je v Podravju običajen poleg Ormoža še na drugih najdiščih, kot so na primer Ruše, Pobrežje, Hajdina itd. Ena od variant pokopa je, da so v takšno žaro dali del žganine umrlega s preostalimi kostmi ter pridali posode, namenjene hrani in pijači, in preostale dele noše. Risbi dveh grobov s Pobrežja (Maribor), nam kažeta primer ženskega in moškega groba s tovrstno keramiko.²

Ob odprtju razstave sva spregovorila obiskovalcem v. d. direktorica Nevenka Korpič in avtor razstave Brane Lamut, glasbeni program je pripravil pevski zbor Vrtca Ormož, razstavo pa je odprl podžupan Občine Ormož gospod Branko Šumenjak.

Razstava je pritegnila zanimanje javnosti še v naslednjem letu. Tako sem podpisani 22. januarja o razstavi dal intervju novinarju Radia Prlek gospodu Boštjanu Najžarju, v mesecu maju pa sem imel ob njej predavanje za člane Zgodovinskega društva Ormož. V celem letu 2009 si je priložnostno razstavo ogledalo 2036 obiskovalcev ormoškega gradu, med njimi je bilo precej mladine, od najmlajših obiskovalcev iz vrtca, do osnovnošolcev in srednješolcev.

² Pahič, S., 1972

Odprtje razstave je s pevskim programom popestril otroški pevski zbor Vrtca Ormož pod vodstvom gospe Darje Hedžet.

*Foto: Štefan Hozjan ml.,
razstavišče gradu Ormož, Ormož 2009.*

Ključne besede

Keramika, shrambne posode, prazgodovina, Ormož, odprtje.

Literatura

- Brane LAMUT: *Shrambne posode prazgodovinskega Ormoža*, Razstavna zloženka, Muzej Ormož, Ormož, 2008.
- Stanko PAHIČ, *Pobrežje*, Katalogi in monografije 6. Izdaja Narodni muzej v Ljubljani, Ljubljana, 1972.

Povzetek

V članku je opisan nastanek razstave »Shrambne posode prazgodovinskega Ormoža« naštetih pa so tudi sodelavci, ki so sooblikovali razstavo in zloženko. Sledi navedba najdb keramičnih prazgodovinskih posod v ormoški naselbini ter njihove osnovne oblike, kot so velika in mala posoda s stožčastim vratom ter ovalna posoda z izvihanim ustjem. Navedene so vrste njihove namembnosti, najprej kot shrambnih posod v naselbini in potem še kot žar na grobiščih. Na koncu je opisano samo odprtje razstave z nastopom pevskega zbora, za zaključek pa je navedeno še nekaj odzivov na razstavo: intervju za Radio Prlek, predavanje za Zgodovinsko društvo Ormož in ogled 2036 obiskovalcev v letu 2009.